

Dagens ord – berätta

Kort förklaring: Berätta betyder att låta någon annan få veta.

I den här guiden får du förslag på samling, hur ordet berätta kan användas under skoldagen, aktiviteter i Skoltavlan samt förslag på aktiviteter, sånger och böcker som hjälper eleven att upptäcka och förstå ordet berätta.

OBS! Tänk på att modellera under hela samlingen och var extra noga med att modellera dagens ord varje gång det förekommer. Modella är när personal använder samma AKK-sätt som eleverna tillsammans med sitt tal, utan krav på att eleven ska göra det. Detta kan göras med gester, tecken eller bildsymboler (i exempelvis kommunikationskort, kommunikationsböcker eller digitala hjälpmedel).

Samling (20 min)

Introduktion av dagens ord

- Lyssna på Min vän av Linn Johnels.
- Berätta att dagens ord är berätta.
- Säg ordet berätta med klassens gemensamma AKK-system.
- Be eleverna leta upp ordet i sina individuella AKK-system. Elever som inte har ett eget AKK-system kan använda basordskartan som följer med materialet. Om ordet inte finns i elevernas system så lägg till det.

Förklara ordet

- Säg ”Berätta betyder att låta någon annan få veta”.
- Synliggör ordet berätta genom att säga ”Jag vill berätta för er”. Berätta samma sak med tecken, talknapp eller andra AKK-sätt som används i klassen.

Förslag på material:

Något att berätta som exempelvis: Igår blev jag sur. Någon hade tagit min chokladbit. Jag fick köpa en ny. Olika sätt att berätta (talknapp, AKK, tecken).

Läs berättelsen

Läs berättelsen om Malte antingen på skärm eller utskriven.

Spela och berätta

a) Sjung Jag har nå´t att säga. När sången är slut – modellera att initiera och berätta något och sammanfatta efteråt “[namn] berättade om...”. Om eleverna visar tecken på att vilja berätta – fråga om de vill berätta något och håll fram deras AKK-system och vänta eller enbart vänta på att de tecknar/berättar med tal. Om eleven inte gör något – säg “Du kanske vill berätta sedan”. Om de tittar på en personal – ge förslag. Upprepa och prata om att nästa person som berättar vill berätta något annat.

b) Spela tillsammans, exempelvis Sitter och spelar. Växla mellan att några spelar och att alla spelar.

Ordbild

- Visa ordbilden, ljuda fonemen (**b-e-r-ä-tt-a**) och följ med fingret. Ordbilden finns i slutet på denna handledning.
- Sätt upp ordbilden på väggen.

Extra aktivitet

Lyssna på en sång eller titta på ett videoklipp.

Sånger:

- Ett skepp kommer lastat med Märith Bergström Isacsson
- Snälla, berätta för mig med Molly Sandén
- Mamma hur ska jag berätta med Hey Kids

Böcker:

Hur känns det, Grodan? av Max Velthuijs

Tecken på lärande

- Eleven tittar mer när du tecknar/använder deras AKK.
- Eleven tittar mer på sitt AKK.
- Eleven reagerar när du säger ordet.
- Eleven utforskar ordet i sitt AKK. Tolka och svara på de symboler eleven väljer även om det inte är det aktuella basordet.
- Eleven verkar förstå ordet i en vardagssituation, exempelvis vid maten, påklädning eller bokläsning.
- Eleven verkar även förstå ordet i nya situationer och aktiviteter.
- Eleven använder ordet oftare i situationer där det passar in.

Använd ordet under hela dagen

Kom ihåg: Modella bara ordet, förhör inte eleverna om deras förståelse av begreppet. Uppmärksamma och svara när eleven själv uttrycker något, oavsett om det är ett basord eller inte. Om eleven kan uttrycka ordet och vet vad det betyder så ställ öppna frågor eller vänta och förvänta. Instruera eller uppmana dem inte att använda fokusordet.

Använd ordet berätta under hela skoldagen. Exempelvis inför varje instruktion “Jag berättar vad vi ska göra” eller “Vad ska vi göra? Jag berättar”. Kom också ihåg att berätta om sådant som har hänt och ska hända. Passa på att modellera att berätta om känslor – en känsla, orsak och ett sätt att möta känslan. Ta upp exempel så som att få tröst, berätta för någon annan, göra tillsammans/hjälpas åt/tänka bra gjort.

Uppmärksamma elever på om kompisen berättar något och om eleven reagerar mycket på vad någon annan gör, fråga om hen vill berätta det för någon hemma. Om eleven frågar eller ser ut att undra något kan ni modellera frågan och svara "jag ska berätta". Hämta inspiration nedan och försök att använda olika kommunikativa funktioner eller berätta olika slags saker under dagen.

Kommunikativa funktioner

Önskemål och behov	Protestera	Berätta, fråga, svara	Kommentera
berätta! berätta inte!	vill inte berätta du inte berätta	jag ska berätta (som svar på en fråga) vad berättade hon? har jag berättat ? kan du berätta ?	[namn] berättade ... (som kommentar eller sammanfattning av någons berättelse) nu berättar jag. tack för att du berättade .

Undervisningsmaterial i Skoltavlan

I Skoltavlan finns följande övningar som innehåller basordet berätta. Du hittar dem i biblioteket under kategorin kommunikation. Information om inställningar för materialen finns i den övergripande handledningen för basord.

- Malte – berättelse
- Malte – ramsa
- Malte – frågor
- Malte – välj samma
- Malte – samtalskarta

Tips! Du kan också skriva ut text, bilder, bildsymboler och samtalskartor till berättelser och ramsor som stöd i undervisningen. Materialen finns på samma sida som denna lärarhandledning på Skoltavlans hemsida.

Förslag på aktiviteter utifrån ämnesområden

Estetisk verksamhet	Att sjunga är att berätta: Lyssna på en låt och skriv en mening från titeln eller refrängen i en stor pratbubbla. Hitta bilder som passar.
Läsa, skriva	Berätta en bok. Passar bra för en bok med för lång text, men med illustrationer. Visa texten, säg jag berättar och berätta kort vad som händer. Gör en bok om skolan. Se <u>Berätta om skolan</u> för inspiration till tankekarta.
Motorik	I motorik berättar man ofta vad och hur man ska göra. Berätta med ord, berätta med bilder, berätta genom att visa. Kan eleverna berätta för varandra?
Vardagsaktiviteter	Låt eleverna vara med och skriva i kontaktbok/spela in på talknapp eller på annat sätt berätta vad som hänt under dagen. En del AKK-system har en knapp för att berätta eller senaste nytt.
Verklighetsuppfattning	Teknik: Låt eleverna ta foton av något som händer: Eleverna kan använda kamera, sina AKK-hjälpmedel eller berätta för någon med ord, tecken eller genom sitt intresse att denne ska fota. Eleverna kan se hur bilderna skrivs ut, klippa ut dem med anpassad sax, skicka foto till någon hemma eller till en kompis.

Fler förslag som inspiration!

Om mig

Material: elevernas AKK-system, papper och penna, tidningar, foton från elevernas vardag

Ord, fraser: vad vill du berätta, vad berättar du? kanske berätta om... berätta mer, jag berättar

Gör så här: Eleverna kan välja vad de vill berätta, om de vill berätta mer, vilka bilder eller foton de vill ha.

Förslag på ämnen: jag bor... jag gillar... jag gillar inte... en sak jag vill berätta...

Gemensamt skrivande

Skriv fylla-i-meningar, till exempel på temat "Jag ska ha kalas": Jag berättar för _____.

Eleverna kan välja ord att fylla i meningen med:

- Foton på personer, djur eller karaktärer
- Person- djur- eller karaktärs-sidan i sitt AKK-system

OBS! Vägledning för detta moment hittar du i den övergripande lärarhandledningen.

Ordbild

berättta

